

www.turkishstudies.net/history

Turkish Studies - Historical Analysis

eISSN: 2667-5552

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Nüfus ve Temettuât Defterlerine Göre 19. Asrın İlk Yarısında Sinirli Köyü'nün Sosyo-Ekonomik Durumu

The Socio-Economic Situation of the Sinirli Village in the First Half of the 19th Century According to the Population and Temettuât Registers

İlker Mümin Çağlar* - Hasancan Eralaca**

Abstract: In local history studies within the Ottoman political geography, especially the population and temettuât registers have a significant place. The Ottoman Empire, first conducted a census in 1831 and the male population was recorded in the registers issued as a result of this census. Subsequently, dividend counts were carried out in 1844-45. Those who are obliged to pay taxes in the temettuât registers issued as a result of this census were recorded, their professions, nicknames, titles, properties and real estate, and their tax amounts were shown in detail. These registers are among the important archive documents used in historical research for the first half of the 19th century, as they have all the social and economic data of the region they belong to. Sinirli Neighborhood (Village), which dates back to the Saruhanoğulları Principality and is now connected to the Turgutlu district of Manisa, is an important settlement in Turgutlu and its vicinity for centuries. This study aims at setting forth the social and economic structure of Sinirli Village in the mid-19th century with the data obtained from the temettuât and population registers. It is possible to infer from the registries that the villagers earned their livings from farming and animal husbandry in these years. While wheat, barley, maize, grapes, cotton, tobacco, vetch were heading agricultural crops, cow and buffalo raising was common. We have found no information on raising sheep and goats in Sinirli Village during the investigated period.

Structured Abstract: The aim of this study is to create a resource for the Ottoman social history writing. The temettuât and population registers, which constitute the basis of our work with the data it provides, are among the main sources of reference that enable us to obtain information about the Ottoman countryside, especially in the first half of the 19th century. The temettuât and population registers provide detailed information on all ottoman provinces. We can learn the economic situation of the people and the demographic structure of the country. We understand what professions exist and what human income levels is. We learn the population of the settlements.

* Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi Anabilim Dalı

Assistant Prof. Dr., Manisa Celal Bayar University, History Department, Ottoman Civilization and Institutions History

ORCID 0000-0002-8979-8113

magnisa45@hotmail.com

** Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Manisa Celal Bayar University, Institute of Social Sciences, History Department Graduate Student

ORCID 0000-0001-9336-5815

hasancan_eralaca@hotmail.com

Cite as/ Atıf: Çağlar, İ. M., Eralaca, H. (2020). Nüfus ve temettuât defterlerine göre 19. asrın ilk yarısında Sinirli Köyü'nün sosyo-ekonomik durumu. *Turkish Studies - History*, 15(2), 421-441.

<https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.43499>

Received/Geliş: 00 April/Nisan 2020

Accepted/Kabul: 20 June/Haziran 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 25 June/Haziran 2020

CC BY-NC 4.0

This study discusses the social and economic situation of Sinirli Village, which is a village of 75 houses in the middle of 19th century. In the study, Sinirli Village Population Registry dated 1250/1835 and Sinirli Village Temettuât Registered dated 1260/1261 (1844/1845) were used as the primary source. The datum in the registries reveals that main source of revenues of the villagers were agriculture and livestock breeding.

The temettuât registers (dividend books) are significant sources in the mid-19th century in terms of displaying the financial and economic status of the Ottoman countryside. In these notebooks, we can see the total land amount of the enumerated place, the area of cultivated-planted and fallow land, the variety of cultivated crops, the amount and the revenues from these crops. The “*temettü tax*” emerged as a “*ihtisap tax*” before Tanzimat. In addition to Tanzimat, some arrangements were made in the financial structure, as in many other areas, and it was aimed to collect the collected taxes under a single name.

The Ottoman Empire first conducted a census in 1831. Only the male population is recorded in the books issued as a result of this census. When these registers are examined, the ages, peers, military status, nicknames, families and family members of the men who lived in 1831 can be determined. For this reason, population registers, just like temettuât registers, are among the important archive sources that contain usable data for the first half of the 19th century.

Sinirli Village, which was established at a strategic point and near the Gediz River by its location, connects the borders of Ilıca District, Nif District and Yengi District, which were important settlements in the 15th and 16th century, and Belen District and Akhisar District, north of this region. It was at an important gateway. The transportation activity carried out by the people of Sinirli Village on the Gediz River, which separates these two regions in the east-west direction, eliminated the economic gap between the important residential areas of the period and also increased the income level of the village residents.

Sinirli Village, one of the oldest and most important settlements in Turgutlu and its vicinity, has preserved its existence until today by preserving both its name and the area where it was founded since at least five centuries. Sinirli Village was one of the settlements whose economy was largely based on agricultural activities in the first half of the 19th century. During this period, the majority of the village population consisted of Muslim people, although all non-Muslim people were Greek, but their ratio to the general population was very low.

It is observed that the people of the village of Sinirli produce high yield products in the agricultural lands owned by them. According to the temettuât registers, the agricultural products grown in Sinirli Village during this period are wheat, barley, millet, grape, cotton, tobacco and vetch. Among these products, wheat has the highest production amount. Cotton has the biggest share in total in terms of economic return on an annual basis.

It is noteworthy that animal husbandry lags behind the agricultural activities in Sinirli Village, and animals are raised to meet the needs of the household, not for commercial purposes. It is understood that bovine breeding for cargo and passenger purposes was common in the village during this period. It is also noteworthy that there are no sheep and goats like sheep and goats in the temettuat register. The village, which has a Yörük Türkmen settlement, also includes large pasture areas. It is understood that “*vergi-yi mahsusa*”, which was the fundamental tax of Tanzimat reform era, took an important place among the taxes levied from villagers. In addition to this, *öşür* (Islamic tithe), which was collected from agricultural products, was also among the taxes that villagers paid. With this study, the village life of that era will be revealed starting from Sinirli Village, which is a village of Turgutlu township of the city of Manisa (Saruhan) in Western Anatolia.

Keywords: Sinirli, Turgutlu, Belen, Manisa, Temettuât Registry, Population Registry.

Öz: Osmanlı siyasi coğrafyası dâhilinde yapılacak yerel tarih çalışmalarında özellikle nüfus ve temettuât defterleri mühim bir yere sahiptir. Osmanlı Devleti ilk kez 1831 yılında bir nüfus sayımı gerçekleştirmiş ve bu sayım neticesinde tanzim edilen defterlerde erkek nüfus kayıt altına alınmıştır. Akabinde 1844-45 yıllarında da temettuât sayımları gerçekleştirilmiştir. Bu sayım neticesinde düzenlenen temettuât defterlerinde vergi ödemekle mükellef olanlar kayıt altına alınmış, meslekleri, lakapları, unvanları, emval ve emlakları ile vergi miktarları ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir. Bu defterler, ait oldukları bölgenin sosyal, beşerî ve iktisadî tüm verilerini haiz olmaları hasebiyle 19. yüzyılın ilk yarısına yönelik tarih araştırmalarında kullanılan önemli arşiv vesikalarındandır. Geçmiş Saruhanoğulları Beyliği'ne kadar uzanan ve günümüzde Manisa'nın Turgutlu

ilçesine bağlı olan Sinirli Mahallesi (Köyü), bölgenin hem en eski iskân mahallerinden biri olması hem de asırlar boyu bu önemini koruyarak günümüzde de varlığını devam ettirmesi sebebiyle, Turgutlu ve çevresinde bulunan mühim yerleşim yerlerinden biridir. Bu çalışmayla da, temettuât ve nüfus defterlerinden elde edilen verilerle, 19. yüzyıl ortalarında Sinirli Köyü'ne ait sosyal ve ekonomik yapının ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Defterden yola çıkılarak, köy ahalisinin bu yıllarda geçimini tarım ve hayvancılıktan sağladığını söylemek mümkündür. Tarımsal ürünler buğday, arpa, darı, üzüm, pamuk, tütün ve burçaktır. Büyükbaş olarak inek ve çamış yetiştirildiği görülmektedir. İncelenen dönemde, Sinirli Köyü'nde küçükbaş hayvancılık yapıldığı hususunda bir bilgi elde edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Sinirli, Turgutlu, Belen, Manisa, Temettuât Defteri, Nüfus Defteri.

Giriş

Sunduğu verilerle çalışmamızın esasını teşkil eden temettuât ve nüfus defterleri, 19. yüzyılın ilk yarısında, bilhassa Osmanlı taşrasına dair bilgi edinmemizi sağlayan temel başvuru kaynaklarındandır. Tanzimat'tan önce ihtisap resmi şeklinde ortaya çıkan temettû vergisi, “şehriye-i dekâkîn” ve “yevmiye-i dekâkîn” gibi farklı adlar altında uygulanmaktaydı (Pakalın, 1983: 453-454). Tanzimat'ın ilanından sonraysa vergilerin tek bir kalemde tahsis edilebilmesi için hepsinin bir isim dâhilinde toplanması amaçlanmıştır (Kütükoğlu, 1995: 395). Bu doğrultuda ortaya çıkarak düzenlenen temettuât defterleri, tahririni içerdikleri yerlerin toplam arazi tutarını, ekili-dikili ve nadasa bırakılan toprakların alanını, yetiştirilen ürünlerin çeşitliliğini, miktarını ve bu ürünlerden elde edilen gelirleri ihtiva etmektedir (Öztürk, 2000: 537-538).

Çalışmamızın temel kaynaklarından birini içeren Sinirli Karyesi'nin kayıtlı olduğu temettuât defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Temettuât Defterleri tasnifinde yer alan, 02280 numaralı defterdir. Söz konusu defter “Manisa Kazası Sinirli ve Tatar Karyeleri Temettuât Defteri” ismi ile kayıtlı olup, toplam 40 sayfadır. Defterin ilk bölümü Sinirli Karyesi'ne ikinci bölümü de Tatar Karyesi'ne aittir. Sinirli'nin tahririnin yer aldığı kısım ilk 9 varağı kapsamaktadır. Defterin Sinirli Karyesi'ne ait kısmında toplam 74 hanede kayıtlı 79 (numero) vergi mükellefi tespit edilmiştir.

Osmanlı Devleti ilk defa 1831 yılında bir nüfus sayımı gerçekleştirmiştir (Karal, 1943: 11). Bu sayım neticesinde tanzim edilen defterlerde, ülkedeki askerlik hizmetinde bulunacaklar ile vergi mükelleflerinin tespiti için sadece erkek nüfus kayıt altına alınmıştır. Söz konusu defterler incelendiğinde 1831 yılında yaşamış olan erkeklerin yaşları, eşkâlleri, askerlik durumları, lakapları, mensup oldukları aile ve sülaleler tespit edilebilmektedir. Bu sebeple nüfus defterleri de, tıpkı temettuât defterleri gibi, 19. yüzyılın ilk yarısına dair mühim veriler barındıran önemli arşiv kaynaklarındandır.

Çalışmamızın diğer kaynağını içeren ve H.1250/M.1835 yılında tanzim edilen nüfus defteri ise Başbakanlık Osmanlı Arşivleri kataloğunda Nüfus Defterleri fonunda bulunan, 2826 sayılı “Aydın Eyaleti Saruhan Sancağı Belen Nahiyesi (Tabi-i Manisa) Defteri” başlığını taşımaktadır. Söz konusu defter 59 varak 118 sayfadan ibaret olup, 21. ve 24. sayfalar ile arasını içeren kısımda Sinirli Karyesi Müslim ahalisi kayıt altına alınmıştır. Sinirli Karyesi'nde mütemekkin gayrimüslim ahalinin kayıtları ise aynı defterin 71. sayfasında geçmektedir.

Sinirli Köyü'nün tarihi ile ilgili elimizdeki en eski kayıt 1531 yılına aittir (Emecen, 2013: 174). Köyün ne zaman kurulduğuna dair elimizde net bir bilgi bulunmamaktadır. Köyde yapı malzemesi olarak kullanılmış çok sayıda tarihi taşın bulunması, köy ve çevresinde Türk-İslam döneminden önce de bir yerleşme olabileceğini göstermektedir. Bununla beraber Saruhanoğlu İshak Çelebi'nin vezirlerinden Emir Bekir Hoşkadem Paşa'nın (Bayar, 2001: 114) Sinirli Köyü'nde bir zaviyesi bulunmaktaydı (Uluçay, 1940: 118). Bu bilgiler göz önünde tutulduğunda köyün kuruluşu Saruhanoğulları Beyliği'nin son dönemi veya Osmanlı hâkimiyetinin ilk yıllarına tarihlendirilebilir.

Konumu itibariyle stratejik bir noktada ve Gediz Nehri yakınlarında kurulan Sinirli Köyü 15. ve 16. yüzyılda dönemin önemli yerleşim yerlerinden olan Ilıca Kazası, Nif Kazası ve Yengi Nahiyesi'ni teşkil eden geniş bölge ile bu bölgenin kuzeyinde kalan Belen Nahiyesi ve Akhisar Kazası hudutlarını birbirine bağlayan önemli bir geçit noktasında bulunmaktaydı. Bu iki bölgeyi doğu-batı istikametinde birbirinden ayıran Gediz ırmağı üzerinde Sinirli Köyü ahalisi tarafından yapılan taşımacılık (Emecen, 2013: 174) faaliyeti, dönemin önemli yerleşim bölgeleri arasındaki iktisadi kopukluğu ortadan kaldırmakta ve aynı zamanda köy ahalisinin de gelir düzeyinin artmasını sağlamaktaydı.

Coğrafi konumunun sağladığı avantajların yanında verimli arazilere ve geniş meralara sahip olan Sinirli Köyü 1531'de 55 hane, 19 mücerred, 1 muhassıldan mürekkep bir nüfus ile Yengi Nahiyesi'ne bağlıydı. 1575'e gelindiğinde ise 2 imam, 71 hane, 71 mücerred, 3 sipahizade ve 1 doğancı olmak üzere nüfusu artış kaydetmişti. Sahip olduğu 25 çiftlik büyüklüğündeki arazide buğday, arpa, burçak, yulaf, darı, soğan, çavdar, bostan, pamuk, üzüm ve ceviz yetiştiriliyordu (Emecen, 2013: 174).

16. yüzyılda Yengi Nahiyesi'ne bağlı olduğu görülen Sinirli Köyü ile ilgili 19. yüzyıla kadar geçen üç asırla ilgili çok az sayıda belge ve bilgiye sahibiz. Osmanlı arşivlerinde bulunan ve 29 Zilhicce 1132/1 Kasım 1720 tarihli bir belgeden yola çıkarak Sinirli Köyü'nün 18. yüzyılın ilk yarısında Manisa Kazası'na bağlı olduğunu anlamaktayız (BOA. C.TZ. 77/3822). 1842 yılına ait bir nüfus tahririnde ise Sinirli, Manisa Kazasına bağlı Belen Nahiyesi'nin bir köyü olarak karşımıza çıkmaktadır (Bilgi, 2001: 99). Köyde yaptığımız sözlü tarih çalışması sırasında Sinirli Köyü sakinleri¹ köy caminin beş yüz yıldan daha eski bir maziye sahip olduğunu ancak söz konusu caminin banisi veya yapılış tarihiyle ilgili hiçbir bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Osmanlı arşivlerinden ulaştığımız 15 Zilkade 1269/20 Ağustos 1853 tarihli bir beratta görüldüğü üzere Sinirli Köyü Camii, Zati Ağa isimli bir şahıs tarafından yaptırılmış ve köyde bu cami için bir de vakıf kurulmuştur (BOA. EV. BRT. 109-7). Ancak bu belge camiin hangi tarihte inşa edildiğini ve vakfın ne zaman tesis edildiğini bildirmemektedir. Caminin kitabesi olmamakla beraber sonradan inşa edildiği anlaşılan ve camiden on metre kadar uzakta bulunan minarenin üzerinde 1231/1816 ve 1321/1903 tarihleri bulunmaktadır. Bu da bize mevcut minarenin 1816'da inşa edildiğini ve 1903 yılında tadilatın geçtiğini düşündürmektedir. Bu bilgiler göz önünde tutulduğunda, Sinirli Köyü Camii'nin 19. yüzyılın başlarında inşa edildiği neticesi hâsıl olmaktadır.

Köy mezarlığında yapılan incelemelerde ise Osmanlı dönemine ait yalnızca beş mezar taşı tespit edilebilmiştir. Büyük oranda bütünlüğünü kaybetmiş olan bu taşların en eskisi 1156/1743 tarihine aittir. Bununla beraber yaptığımız sözlü tarih çalışmasında köyün en yaşlılarından olan Tahsin Deveci köy caminin güney bahçesinde bulunan hazirenin yakın dönemde bozularak çıkan mezar taşlarından istinat duvarı örüldüğünü ifade etmiştir.² Sinirli Köyü, 19.06.1958 tarihinde Turgutlu ilçesine bağlanana kadar Manisa'nın Belen (Halitpaşa Bucağı) Nahiyesi'nin bir köyü olmaya devam etmiş, günümüzde Turgutlu ilçesine bağlı olmakla beraber 2014 yılında mahalle statüsü kazanmıştır.

1- Sinirli Köyü'nün Sosyal Durumu

1.a. Nüfus

Sinirli Köyü'ne dair elde edilebilen ilk nüfus verisi 1531 yılına aittir. Yengi nahiyesine bağlı olup önemli ticaret yollarının kesiştiği bir noktada bulunan Sinirli Karyesi 1531'de 55 hane, 19 mücerred, 1 muhassıldan oluşan bir nüfusa sahipti. Ayrıca köy civarında 24 hane mukataa yörüğü

¹ Bu bilgiler 1 Mayıs 2018 tarihinde Sinirli'de gerçekleştirilen sözlü tarih çalışması neticesinde 79 Yaşındaki Tahsin Deveci'den elde edilmiştir.

² Bu bilgiler 1 Mayıs 2018 tarihinde Sinirli'de gerçekleştirilen sözlü tarih çalışması neticesinde 79 Yaşındaki Tahsin Deveci'den elde edilmiştir.

bulunmaktaydı (Emecen, 2013: 174). Osmanlı klasik dönemi için tahrir defterlerindeki hane sayısından yola çıkılarak elde edilebilecek nüfus verisi için, tarihçiler arasında en kabul gören görüş bir hanenin ortalama beş kişiden oluşabileceği düşünülerek yapılan hesaplama (Barkan, 1953: 11). Bu yolla yapılan hesaplamayla 1531'de Sinirli Köyü'nde tahminî toplam 415 kişinin yaşadığı sonucuna ulaşabiliriz. 1575'e gelindiğinde köy nüfusunun, 2 imam, 71 hane, 71 mücerred, 3 sipahizade ve 1 doğancı olmak üzere, artış kaydettiğini görmekteyiz (Emecen, 2013: 174). Yine her haneyi beş kişi üzerinden hesaplayacak olursak, Sinirli Köyü'nün nüfusunun 44 yılda takribî 432 kişiye yükseldiğini görebiliriz. 1575 sonrasında elimizdeki ilk nüfus verisi 1835 yılına aittir. Bu tarihte gerçekleştirilen nüfus sayımına göre Sinirli Köyü'nde 199 Müslim erkek, 7 adet de gayrimüslim erkek yaşamaktaydı. Buna göre köyün bu tarihteki nüfusunun 412 kişi olduğu söylenebilir (BOA. NFS. d. 2826: 21-24 ve 71). 1842 yılında ise Sinirli Köyü'nde, 3 hane gayrimüslim, 89 hane Müslim olmak üzere, toplam 92 hanede kayıtlı 370 kişi yaşamaktaydı (Bilgi, 2001: 99). 1844 yılına ait olup, çalışmamıza da dayanak teşkil eden, temettuât defterinde (BOA. VRD. TMT. 02280) Sinirli Köyü'nde 74 hanede 79 vergi mükellefi yer almaktadır. Söz konusu 74 hanenin ise sadece bir tanesinin gayrimüslim olduğu görülmektedir. 73. hane 77. "numero"da kayıtlı Yenişehirli Yani (BOA. VRD. TMT. 02280: 10) ismindeki bu Rum dışında Sinirli Köyü'nde gayrimüslim vergi mükellefi bulunmamaktadır. Temettuât defterlerinden nüfusla ilgili kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olmasa da, ancak bir takım çıkarımlar yapılarak tahminî neticeler elde edilebilir. Bunun en basit yöntemi hane sayısının belli bir katsayı ile çarpılmasıdır. Elimizde de Sinirli'nin 1842 yılına ait hane ve nüfus verileri mevcut olduğundan yaklaşık manada bu katsayıyı belirleme imkânına sahibiz. Şöyle ki, köydeki hane başına düşen ortalama insan sayısını, erkek nüfusu iki ile çarpıp çıkan sonucu hane sayısına bölerek (erkek nüfus x 2 / hane sayısı = hane başına düşen ortalama kişi sayısı) ulaşabiliriz. Bu nispetle hane başına ortalama 4 kişi gibi bir değer denk geldiğini söyleyebiliriz. Bu noktada hane sayısını 5 ile çarpmak yerine, 4 ile çarpmanın daha sağlıklı bir veri sunacağını düşünmekteyiz. O vakit ise 1844 yılında tahminen Sinirli Köyü'nde 296 kişinin yaşadığını söyleyebiliriz.

Tablo-1'de de görüleceği üzere 1842-44 yılları arasında köy nüfusunun 368'den 296'ya düşerek iki yıl gibi kısa bir sürede 72 kişi azaldığı görülmektedir. Aynı durum Sinirli Köyü'ne 2 kilometre mesafede bulunan İzzeddin Köyü'nde de 1835-42 yılları arasında görülmüş, İzzeddin köyünün nüfusu yedi yıl içerisinde 364 kişiden 196 kişiye düşmüştür (Çağlar, 2015: 418). Bu denli kısa vadede nüfusta görülen azalmalar bölgede yaşanması muhtemel göç veya salgın hastalıklarla açıklanabileceği gibi başka bir nedeni de içeriyor olabilir.

Tablo 1: Yıllar İçerisinde Sinirli Köyü'nün Nüfusu

Yıllar	Hane Sayısı	Tahminî Nüfus
1531	79h. 19m. 1mu.	415
1575	71h. 71m. 3sz. 1doğ. 2imam	432
1835	206 (Erkek Nüfus)	412
1842	92 Hane	368
1844	73 Hane	296

Tablo 2: 1835 Tarihli Nüfus Defterine Göre Sinirli Köyü Müslim Ahalisi

NO	İSİM	YAŞ	NO	İSİM	YAŞ
1	İmam-ı Karye Hacı Mehmed Efendi	35	101	Diğer oğlu Mehmed	20
2	Oğlu İsa	5	102	Diğer oğlu Süleyman	16
3	Muhtar-ı Karye Gökoğlan oğlu Mehmed	35	103	Diğer oğlu Hüseyin	16
4	Yeğeni Hasan bin Mustafa	10	104	Diğer oğlu Ahmed	8
5	Diğer yeğeni Mehmed	8	105	Diğer oğlu Ali	1
6	Gulamı Zenci Mercan	25	106	Cinalioğlu Hacı Ahmed	60

7	Hizmetkârı Sakızlı Ali	12	107	Oğlu Veli	18
8	Hacı Mustafa oğlu Musa	35	108	Gulamı Zenci Mercan	18
9	Oğlu Hasan	4	109	Diğer gulamı Zenci Süleyman	15
10	Hizmetkârı Süleyman Dayı	50	110	Osmanoğlu Osman	25
11	Karabacakoğlu Hasan	10	111	Karındaşı Ömer	30
12	Karındaşı Mustafa	14	112	Diğer karındaşı Mehmed	15
13	Hizmetkârı Mehmed	30	113	Diğer karındaşı Halil	10
14	Hacıvazoğlu Hasan	45	114	Sığırtmacı Mehmed	40
15	Oğlu Halil	2	115	Oğlu Ahmed	15
16	Karındaşı Ali	25	116	Diğer oğlu Halil	1
17	Kürtoğlu Veli	40	117	Sakallıoğlu Hasan	40
18	Ahmedoğlu Ahmed	30	118	Karındaşı Mehmed	30
19	Oğlu Hasan	4	119	Oğlu Halil	1
20	İdrisoğlu Mehmed	25	120	Sakallıoğlu Mustafa Bey oğlu Hüseyin	10
21	Hizmetkârı Zenci Said	30	121	Karındaşı Mehmed	4
22	Gökoğlu Yetimi Hasan	7	122	Çulha Mehmed	40
23	Şabanoğlu Hacı İsmail	63	123	Oğlu Ömer	4
24	Oğlu Ahmed	12	124	Diğer oğlu Halil	1
25	Diğer oğlu Halil İbrahim	8	125	Üvey oğlu Bekir bin Hüseyin	8
26	Ramazanoğlu Halil	25	126	Yörükali yetimi İsmail	8
27	Molla İsmailoğlu Halil	25	127	Kochacı Ahmed	70
28	Mutafoğlu Mehmed	25	128	Oğlu Mehmed	40
29	Mesdanoğlu Mehmed	30	129	Hafidi Bekir bin Mehmed	8
30	Karındaşı Hüseyin	18	130	Diğer hafidi Ahmed	5
31	Diğer karındaşı Mustafa	15	131	Diğer hafidi Himmet	3
32	Abdurrahman karındaşı Necmi	20	132	Danacıoğlu Halil	50
33	Katırcıoğlu Veli	50	133	Beyoğlu yetimi Mustafa	5
34	Oğlu Mehmed	14	134	Delimehmed yetimi Hasan	5
35	Ömeroğlu Hacı Osman	55	135	Çulhaoğlu Bekir	20
36	Oğlu Ömer	35	136	Karındaşı Ahmed	7
37	Diğer oğlu İbrahim	20	137	Diğer karındaşı Mustafa	5
38	Diğer oğlu Ali	10	138	Molla İsmail	80
39	Hafidi Mehmed bin Ömer	4	139	Oğlu Mehmed	30
40	Gulamı Zenci Selim	15	140	İdrisoğlu İbrahim	35
41	Kapı uşağı Zenci Halil bin Kara Ali	10	141	Oğlu Himmet	8
42	Tekelioğlu Molla Hasan	30	142	Şabanoğlu Ali	35
43	Oğlu Ahmed	2	143	Oğlu Mehmed	3
44	Ramazanoğlu Osman	30	144	Diğer oğlu Mustafa	1
45	Oğlu Ramazan	5	145	Kürtoğlu Hüseyin	30
46	Çelebioğlu Ahmed	50	146	Dede Ahmed	20
47	Oğlu Mehmed	25	147	Köseoğlu Mehmed	35
48	Beyoğlu yetimi Hüseyin bin Mustafa	10	148	Oğlu Hüseyin	8
49	Belenî Hüseyin	50	149	Kırlıoğlu Hüseyin	20
50	Oğlu Mehmed	25	150	Oğlu Mehmed	1
51	Diğer oğlu Abdülkerim	16	151	Yeğeni Ahmed bin Süleyman	3

52	Diğer oğlu Veli	12	152	Kasabalı Ebubekir	40
53	Laloğlu oğlu Yusuf	19	153	Oğlu İbrahim	6
54	Kocaoğlu oğlu Mustafa	18	154	Diğer oğlu Osman	3
55	Emiroğlu Mustafa	25	155	Diğer oğlu Himmet	1
56	Karındaşı Halil	20	156	Üvey oğlu Mahmud bin Mahmud	12
57	Diğer karındaşı Mehmed	15	157	Deli Hüseyin	30
58	Diğer karındaşı İbrahim	10	158	Kocabaşoğlu Mehmed	15
59	Kavakoğlu yetimi Süleyman bin Mehmed	13	159	Kelhasanoğlu Ahmed	35
60	Karındaşı Mehmed	5	160	Çulhaoğlu Hasan	15
61	Diğer karındaşı Ahmed	4	161	Manav Ömer	40
62	İkilihasanoğlu Abdülgani	40	162	Oğlu Ahmed	14
63	Hacılioğlu Mehmed	25	163	Diğer oğlu Ali	12
64	Oğlu Hüseyin	3	164	Hacıvazoğlu Mehmed	30
65	Karındaşı Ramazan	50	165	Oğlu Ahmed	2
66	Belenli Hasan	30	166	Diğer oğlu İbrahim	1
67	Oğlu Halil	1	167	Hacılioğlu Ahmed	30
68	Kürtoğlu Mustafa	68	168	Cebhaneli İbrahim	45
69	Oğlu Ahmed	6	169	Zenci Hâdi	40
70	Diğer oğlu Mehmed	1	170	Çuracı Hasan	35
71	Karahasanoğlu Mustafa	25	171	Çulha Ali	35
72	Tutanoğlu Ahmed	18	172	Hacılioğlu Yusuf'un Halil	15
73	Karındaşı Ali	15	173	Ceberalioğlu Halil'in oğlu Mehmed	15
74	Karaahmedoğlu yetimi Mehmed	7	174	Nebioğlu Yusuf	45
75	Musulcalıoğlu İsa	30	175	Hafidi Mustafa bin Nebi	8
76	Yeğeni Ali bin Mustafa	7	176	Karahasanoğlu Himmet	30
77	Abdüloğlu Mehmed Ali	30	177	Macaroğlu Arabi zenci Selim	25
78	Oğlu İbrahim	5	178	Solakoğlu Hasan	40
79	Diğer oğlu Abdül	2	179	Belenli Mehmed	25
80	İkilihasanoğlu Mustafa	45	180	Kaykıoğlu Halil	3
81	Oğlu Mahmud	1	181	Kavakoğlu Hasan	20
82	Gökhasanoğlu Mustafa	65	182	Belenli Süleyman	45
83	Oğlu Ahmed	14	183	Kara Mesdan	50
84	Diğer oğlu Hüseyin	12	184	Oğlu Mustafa	20
85	Diğer oğlu Halil	10	185	Diğer oğlu Hüseyin	10
86	Diğer oğlu Mehmed	7	186	Çöplühasan yetimi Osman	8
87	Diğer oğlu Hasan	3	187	Caferoğlu Hasan yetimi Hüseyin	12
88	Sofyalı Hasan	25	188	Caferoğlu Hüseyin yetimi Cafer	8
89	Abdurrahman	30	189	Karındaşı Hasan	2
90	Oğlu Mehmed	7	190	Kurtoğlu Halil	40
91	Hüsamoğlu Mehmed	60	191	Oğlu Abdullah	10
92	Oğlu Himmet	20	192	Diğer oğlu Hüseyin	2
93	Diğer oğlu Musa	1	193	Diğer oğlu Mustafa	1
94	Hafidi Halil	5	194	Gulamı Zenci Ali	15
95	Diğer hafidi Mehmed	2	195	Karaahmedoğlu Mehmed	25
96	Sarı Mehmed	7	196	Karındaşı Mustafa	16
97	Oğlu Hasan	25	197	Dönmeoğlu Veli	25

98	Diğer oğlu Mehmed	7		198	Oğlu Tıncır Hasan	1
99	Adanalıoğlu Hacı Hasan	40		199	Süleymanoğlu Hasan	20
100	Oğlu Veli	22				

Tablo 3: 1835 Tarihli Nüfus Defterine Göre Sinirli Köyü Gayrimüslim Ahalisi

NO	İSİM	YAŞ
1	Bağcı Filyoset veled-i Tıncıroğlu Ohannes	35
2	Karındaşı Bağcı Karabet veled-i Ohannes	22
3	Çırağı Hıralambo veled-i Pereşkeve	22
4	Bakkal Anton veled-i Konstandi	40
5	Çırağı Panayot veled-i Yani	20
6	Midillili Yapıcı Manol veled-i Konstandi	57
7	Yapucu Uzunköprülü Kiryako veled-i Aleksi	30

Sinirli Köyü'nün nüfus kayıtlarına göre, Tablo-2'de de görüleceği üzere, köyün imamı 35 yaşındaki Hacı Mehmed Efendi'dir. Aynı zamanda köy muhtarı da 35 yaşındaki Gökoğlan oğlu Mehmed'dir. Bununla beraber köyde kayıtlı 199 Müslüman erkek nüfus mevcut iken yalnızca 7 adet gayrimüslim erkek bulunmaktadır. Bu gayrimüslimlerin yapıcılık, bağcılık ve bakkallık ile meşgul olduğu görülmektedir.

1835 tarihli nüfus verilerine göre Sinirli Köyü'nde yaşayan en yaşlı Müslüman erkek 80 yaşındaki Molla İsmail isimli şahıstır. Diğer taraftan en yaşlı Rum ise 57 yaşındaki Midillili Yapıcı Manol veled-i Konstandi'dir.

1.b. Temettuât Defterine Göre Unvanlar, Lakaplar ve Sülale İsimleri

Nüfus defteri kayıtlarına göre Sinirli Köyü'nde yaşayan erkeklerin tüm bilgileri Tablo-2 ve Tablo-3'te gösterilmiş olduğundan, bu başlık altında temettuât defterindeki verilerden yola çıkılarak Müslim ahalinin unvan, lakap ve sülale isimleri değerlendirilme yoluna gidilmiştir.

Aynı isimli kişileri birbirinden ayırmak ve olası karışıklıkları önlemek için, soyadı kullanımının olmadığı dönemlerde, şahıslar bazı ayırt edici özellikleri ile anılmaktaydı. Bu hususiyetler meslek dalları, unvanlar, kişisel özellikler, fizikî farklılıklar, memleket isimleri veya toplumsal statüye göre belirlenebiliyordu. Bu ayırt edici özellikleri belirten sıfatlar kişilerin çocuklarına ve onların da çocuklarına miras olarak kaldığında, başta şahsî lakaplar olarak ortaya çıkmış olan bu adlandırmalar artık sülale isimlerine dönüşmüş oluyordu. Sinirli Köyü'nde yalnızca "Molla" ve "Emir" unvanları tespit edilebilmiştir. Lakap veya sülale ismine dönüşmüş olan meslek adları ise "Celeb", "Katırcı", "Danacı" ve "Dalkıç"tır. Yalnızca "Kırloğlu" ve "Şeyhlioğlu"³ aileleri memleket isimleri ile anılmaktadır. Fiziksel özelliklerine göre isimlendirilenler ise çoğunluğu teşkil etmektedir. "Bozoğlan", "Solakoğlu", "Köroğlan", "Köseoğlu", "Sakallıoğlu", "Karabacakoğlu" ve "Kuşurumoğlu" adları kişilerin fizikî özelliklerine göre yapılan isimlendirmelerdir.

Tablo 4: Temettuât Defterine Göre Sinirli Köyü'ndeki Sülale İsimleri

Sıra No	Sülale İsmi	Kullanılma Sayısı	Sıra No	Sülale İsmi	Kullanılma Sayısı
1	Hacı Osmanoglu	2	18	Sakallı Oğlu	1
2	Hacı Mustafa Oğlu	1	19	Celebci Oğlu	1
3	İbrahim Oğlu	1	20	Kuşurum ⁴ Oğlu	2
4	Karabey Oğlu	1	21	Körün Oğlu	2
5	Bozoğlan Oğlu	1	22	Katırcı Oğlu	1

³ Ilıca Kazası'nın Şeyhli isminde bir köyü bulunmaktaydı.

⁴ Yerel ağızda 'kötürüm' kelimesi ile aynı anlamda kullanılmaktadır.

6	Latif Oğlu	1	23	Danacı Oğlu	1
7	Solak Oğlu	2	24	Kırlı Oğlu	1
8	Köroğlan Oğlu	2	25	Dalkıç Oğlu	1
9	Koyun Oğlu	2	26	Mestan Oğlu	2
10	Osman Oğlu	2	27	Himmet Oğlu	1
11	Şeyhli Oğlu	1	2	Girik Oğlu	1
12	Molla Oğlu	2	29	Şab Oğlu	1
13	İvaz Oğlu	2	30	Canbar Oğlu	1
14	Dolaman ⁵ Oğlu	1	31	Emir Oğlu	2
15	Koca Oğlu	1	32	Kaykı Oğlu	1
16	Tinkır ⁶ Oğlu	1	33	Gülsüm Oğlu	2
17	Köse Oğlu	3	34	Karabacak Oğlu	1

Tablo 5: Temettuât Defterine Göre Sinirli Köyü'ndeki Hane Reislerinin Kayıt Şekli

Hane Reislerinin Kayıt Şekli	Hane Sayısı	Genele Oranı
Sülale İsmi ile Kaydedilenler	48	%61
Baba İsmi ile Kaydedilenler	27	%34
Sadece Kendi İsmi ile Kaydedilenler	4	%5
Toplam	79	%100

Tablo-5'de görüldüğü üzere hane reislerinin %61'i sülale ismi ile %34'ü baba ismi ile %5'i de sadece kendi ismi ile kaydedilmiştir. Tablo-2'den anlaşılacağı gibi, sülale isimlerinden 21 tanesi 1'er defa, 12 tanesi 2'şer defa, sadece 1 tanesi de 3 defa kullanılmıştır.

2- Sinirli Köyü'nün İktisadî Durumu

2.a. Meslekî Yapılanma

Sinirli Köyü'nün iktisadî durumunu şekillendiren esas faaliyet ziraattır. 79 vergi mükellefinin 51'i sadece ziraattan, 17'si ırgatlık ve ziraattan, 3'ü hizmetkârlık ve ziraattan, 2'si deve taşımacılığı ve ziraattan, kalan 7 tanesi de muhtelif işlerin birleşiminden geçimini sağlamaktaydı. Tüm meslek dallarının % 64,5'ini teşkil eden salt ziraat faaliyetinin sağladığı kazancın toplam gelire oranı % 75'tir. Ziraatın ardından ikinci sırada yer alan ırgatlık ve ziraattan geçim sağlayanlar, tüm işkollarının % 21,5'ine tekabül etmekle beraber toplam gelirdeki payı 4.300 kuruş ile % 4'tür. Diğer işkollarıyla ilgili ayrıntılar Tablo-6'da verilmiş olmakla beraber her birinin yekûn içindeki payları çok az olduğu için değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Ancak Sinirli Köyü'nde 28 vergi mükellefi, birden fazla işkolundan gelir sağlıyordu. 79 vergi mükellefinin tamamının da ziraat faaliyetiyle ilgilendiği göz önüne alınırsa Sinirli Köyü'nde yaşayan herkesin ziraattan belli ölçüde gelir elde ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 6: Temettuât Defterine Göre Sinirli Köyü'ndeki Meslek Dalları ve Gelirleri

Meslek Dalı	Geçimini Sağlayan Haneler	Kaç Hanenin Geçimini Sağladığı	Sağladığı Toplam Gelir (Kırş.)	Hane Başı Ortalama Gelir (Kırş.)
Irgatlık	8, 11, 18, 31, 33, 34, 38, 43, 49, 50, 52, 53, 54, 58, 61, 62, 71	17	4.300	253
Deve Taşımacılığı	1, 2	2	2.000	1.000

⁵ Dolaman, halk dilinde patatese benzeyen bir mantar türüne verilen isimdir

⁶ Tinkiroğlu, sülale ismi olarak nüfus defterinde de karşımıza çıkmaktadır. Ancak 1844 yılındaki temettuât defterinde 'Tinkiroğlu Mustafa' ismine rastlanırken, 1831 yılı nüfus defterinde 'Tinkiroğlu Ohannes' ismine rastlanmaktadır.

Hizmetkârlık	30, 68, 69	3	420	140
Bekçilik	40	1	500	500
Hamuleci	59	1	150	150
Çiftçilik	63	1	550	550
Bakkal	73	1	1.000	1.000
Sığırtmaç	36	1	500	500
Hattab	67	1	350	350
Toplam		28	9.770	

2.b. Hayvancılık Faaliyetleri

Tablo-7’de de görüleceği üzere Sinirli Köyü’ne ait temettuât defterinde küçükbaş hayvan kaydına rastlanmamaktadır. Bu dönemde Sinirli’de küçükbaş hayvancılık yapılmıyor olması hem bugün dahi köyde küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yaygın olmasından ve köyün bulunduğu yerin geniş meralık alanlar içermesinden hem de keçi kılı dokumacılığı yapan kişileri niteleyen mutaf unvanıyla nüfus defterinde bir kaydın (BOA. NFS. d. 2826: 21) bile bulunmasından dolayı pek gerçekçi görülmemektedir. Bu hususa dikkat çektikten sonra elimizdeki defterin kayıtlarından hareketle köydeki diğer hayvancılık faaliyetlerinden olan büyükbaş hayvanların ve binek hayvanlarının da yalnızca % 25,5’i nakdî gelir sağlamaktaydı. Toplam 79 vergi mükellefinin 74 tanesinin hayvanının olduğu, kalan 5 vergi mükellefinde ise herhangi bir hayvan varlığı bulunmadığı görülmektedir. Bununla beraber köyde yalnızca 4 kişide deve bulunmaktadır. Özellikle taşımacılıkta önemli bir yere sahip olan develer ayrıca zenginlik göstergesi olarak kabul ediliyordu.⁷

Binek hayvanı olarak faydalanılan bargir ve merkebin de oldukça fazla olduğunu görmekteyiz. 17 hane reisinin bargiri varken, 38 hane de merkeb sahibiydi. 26 hane reisinin kısrağı, 24 hane reisinin de tayı bulunmaktaydı. Kısarak bulunan her hanede tay yoktu ancak tay olan her hanede bir kısarak bulunmaktaydı.

Genellikle tarla sürmede kullanılan öküzler en yüksek orana sahiplenilen büyükbaş hayvan türü olarak karşımıza çıkmaktadır. 38 hanenin öküz sahibi olduğu, her hanede ortalama 3 öküz beslendiği görülmektedir. Son olarak 9 hanede manda, 31 hanede de dana beslenmekteydi. Dana besleyen her hanede ortalama 3 dana bulunduğu ve oransal açıdan büyükbaş hayvanların önemli bir kısmını, dana varlığının teşkil ettiği görülmektedir.

Tablo 7: Hayvan Sahibi Olan Hane Reisleriyle Hayvan Miktarı ve Çeşitleri

Ha ne	İsim	Bargir	Merkeb	İnek	Camış	Dana	Deve	Öküz	Manda	Tosun	Kısarak	Tay
1	Âyân-ı karye-i mezbur Hacı Ömer	4	2	6	3	9	5	5	5	-	-	-
2	Hacı Mustafa oğlu Hacı Musa	2	1	1		3	7	1	2	3	-	-
3	İbrahim Oğlu Sarı Bekir		3	-	-	-	-	2	-	-	-	-
4	Karabey Oğlu Mustafa	1	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-
5	Bozoğlu O. İsa	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Latifoğlu Mehmet	1	-	2	2	-	-	4	2	-	4	1

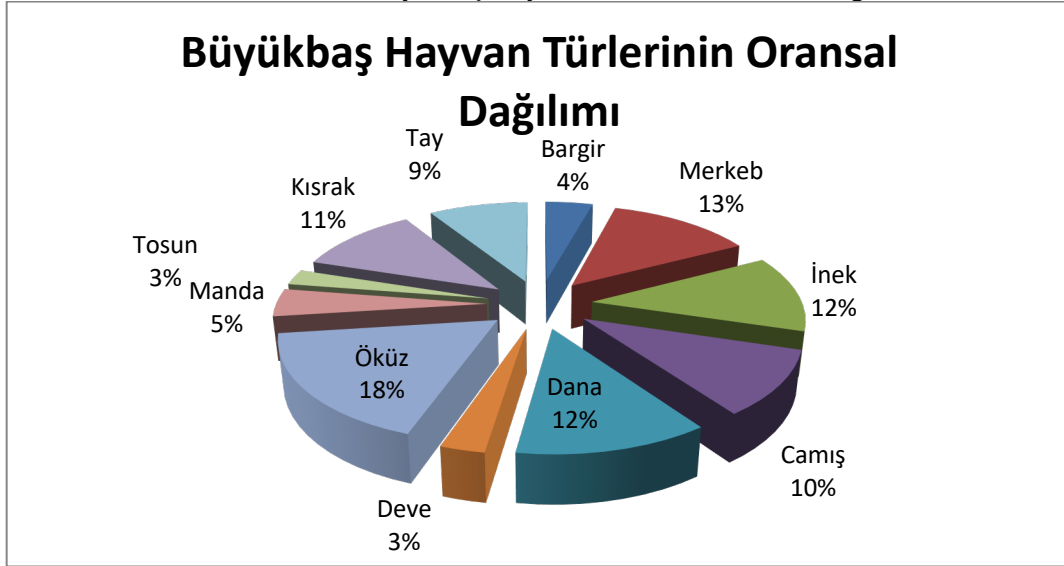
⁷ Bu bilgiler 1 Mayıs 2018 tarihinde Sinirli’de gerçekleştirilen sözlü tarih çalışması neticesinde 79 Yaşındaki Tahsin Deveci’den elde edilmiştir.

9	Mehmet Oğlu Ahmet	2	2	6	-	-	-	3	3	-	3	3
10	Körün Oğlu Hüseyin	-	1	2	2	-	-	3	-	-	3	-
13	Molla Ali	-	-	-	1	1	-	2	-	2	-	-
14	Hasan Başa Oğlu Halil	1	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-
15	Kara Osman	-	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-
16	Koyunoğlu Süleyman	-	2	1	-	1	-	3	-	-	-	-
17	Hacı Mehmet	1	2	1	3	1	-	3	2	-	1	1
19	Osman Oğlu Halil	-	3	3	-	1	-	4	-	2	-	-
20	Hüseyin Oğlu Osman	-	3	3	-	1	-	4	-	2	-	-
21	Mehmet Oğlu Sarı Hasan	-	1	-	2	2	-	2	-	-	1	1
22	Ramazan Oğlu Hacı Osman	1	2	-	4	4	-	-	-	-	1	-
23	Hacı Hüseyin Oğlu Veli	2	2	1	1	2	-	4	-	-	-	-
24	Mustafa Oğlu Hüseyin	-	1	-	1	1	-	3	-	-	1	1
25	Koyunoğlu Mehmet'in oğlu Hüseyin	-	1	-	1	1	-	3	-	-	1	1
26	Molla İsmail oğlu Halil	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
27	Hacı Yakup oğlu Hasan	1	2	2	-	4	-	-	-	-	1	1
28	Hacı İvaz oğlu Mehmet	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
29	Dolaman oğlu Mehmet'in oğlu Ali	1	2	-	1	3	-	1	5	-	1	-
31	Nebi Oğlu Yusuf	1	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-
32	Tinkıroğlu Ali'nin oğlu Mustafa	-	-	1	-	1	-	3	-	-	-	-
33	Ahmet oğlu Ahmet	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
37	Celebcioğlu u Yetimi Mehmet	-	-	-	2	-	-	2	-	-	3	-
39	Körünöğlu Hacı Halil	-	1	1	-	1	-	3	-	-	5	5
40	Hacı Halil oğlu Ahmet	-	2	1	2	-	-	3	-	-	4	2

41	Hacı Ali oğlu Mehmet	-	2	3	-	-	-	2	-	-	1	-
42	Katırcıoğlu Hasan'ın oğlu Veli	-	2	-	-	-	-	2	-	-	1	7
44	Ahmet oğlu Molla Hasan	-	-	-	-	-	-	3	-	-	2	1
45	Danacıoğlu Ahmet'in oğlu Tatar Mehmet	-	2	3	-	-	-	2	-	-	-	-
47	Solak Mehmet	-	2	1	7	-	-	2	-	-	7	7
48	Karaahmet oğlu Mustafa	-	1	4	-	-	-	-	2	-	-	-
51	Kara Mustafa	-	-	2	-	5	-	2	-	-	-	-
54	Dalkıçoğlu Osman'ın oğlu Mehmet	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	3
55	Deli Mustafa	-	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-
57	Himmet oğlu Hacı Mehmet	-	3	2	5	2	-	2	-	-	4	6
59	Hacı Ahmet oğlu İsmail	1	-	-	1	2	3	-	-	5	1	1
60	Canbar Ali oğlu Ahmet	-	3	-	5	2	-	5	-	-	4	-
61	Hasan'ın oğlu Halil	-	2	2	-	2	-	3	-	-	-	-
62	Himmet oğlu Mehmet	-	4	1	1	1	-	-	-	-	-	-
63	Zevcesi Fatma	1	4	2	3	5	-	-	-	-	-	-
64	İvazoğlu Ali	-	3	1	1	1	-	3	-	-	-	-
65	Ahmet oğlu Bekir	-	1	-	1	2	-	2	-	-	-	-
66	İbrahim oğlu Mehmet Ali	1	-	-	-	-	-	2	-	-	2	3
67	Kaykıoğlu Hasan oğlu Hüseyin	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-
68	Himmet oğlu Halil	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	1
70	Mestan oğlu Hüseyin	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	1
72	Karabacak oğlu Mustafa	2	-	-	5	3	-	2	-	-	3	4
74	İsa oğlu Deli Mustafa	1	-	12	-	1	-	-	-	-	4	-
	TOPLAM	24	73	69	58	69	16	99	25	14	62	50

Sinirli Köyü'nde yetiştirilen büyükbaş hayvanların oransal dağılımına baktığımızda % 18 ile en fazla öküz beslendiğini görmekteyiz. Ardından %13 ile merkeb, % 12 ile inek ve dana, % 11 ile kısırak, % 10 ile camış, % 9 ile tay, % 5 ile manda, % 4 ile bargir ve son olarak % 3 ile deve ve tosun gelmektedir. Tarla sürmede faydalanan öküzlerin en yüksek oranda olmasıyla beraber, yük taşımada kullanılan merkeblerin ve nakdî gelir sağlayan inek ve camışların diğer hayvanlara kıyasla daha yüksek orana sahip olması, hayvan miktarı ile sağladığı faydanın doğru orantılı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 8: Büyükbaş Hayvan Türlerinin Oransal Dağılımı

Kullanım amaçlarına göre oransal farklılıklar arz eden büyükbaş hayvan miktarının yanında, nakdî gelir sağlayan hayvan türleri de bulunmaktadır. Sağmal olarak nitelendirilen ve sütü üzerinden gelir kaydı yapılan inekler bu hayvanların çoğunluğunu oluşturmaktadır. Yalnızca 28 hanede beslenen toplam 69 adet ineğin yıllık getirisi 3.450 kuruş olup, bir inek yılda 50 kuruş kazandırmaktadır. İnek besleyen hanelerin ineklerden sağladığı hane başı ortalama gelir ise 123 kuruş olarak gerçekleşmiştir. İkinci sırada gelen camışlar ise 25 hane tarafından yetiştirilmekteydi ve köydeki toplam sayıları 58'di. Sayıları ineklerden az olmasına rağmen, ineklerin sağladığından daha fazla olarak, camışlar köye yıllık 5800 kuruşluk gelir sağlamaktaydı. Zira bir camış yıllık 100 kuruş kazandırıyor. Camış besleyen hanelerin hane başına ortalama kazancı 232 kuruştur. Son olarak taşımacılıkta kullanılan önemli bir hayvan olan deve aynı zamanda zenginlik göstergesi olarak kabul ediliyordu. Köyde toplam 16 adet deve olup bunlar yalnızca 4 hane tarafından beslenmekteydi. Bir devenin yıllık ortalama getirisi 225 kuruş olup, deve sahibi olan hanelerin develerden hane başı ortalama geliri ise 900 kuruştur.

Tablo 9: Büyükbaş Hayvanlardan Sağlanan Nakdî Gelir

Hayvan Türü	Adedi	Sahip Olan Hane Sayısı	Sahip Olan Haneler	Sağladığı Top. Gelir (Kırş.)	Hane Başı Ort. Gelir (Kırş.)
İnek	69	28	1, 2, 7, 9, 10, 15, 16, 17, 19, 20, 23, 27, 31, 32, 39, 40, 41, 45, 47, 48, 51, 57, 61, 62, 63, 64, 67, 74	3450	123
Camış	58	25	1, 7, 10, 13, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 37, 40, 47, 57, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 72	5800	232
Deve	16	4	1, 2, 33, 59	3600	225
Toplam	143	57	-	12.850	-

2.c. Arazi Kullanımı ve Tarımsal Faaliyetler

Tablo 10: Arazi Kullanımı

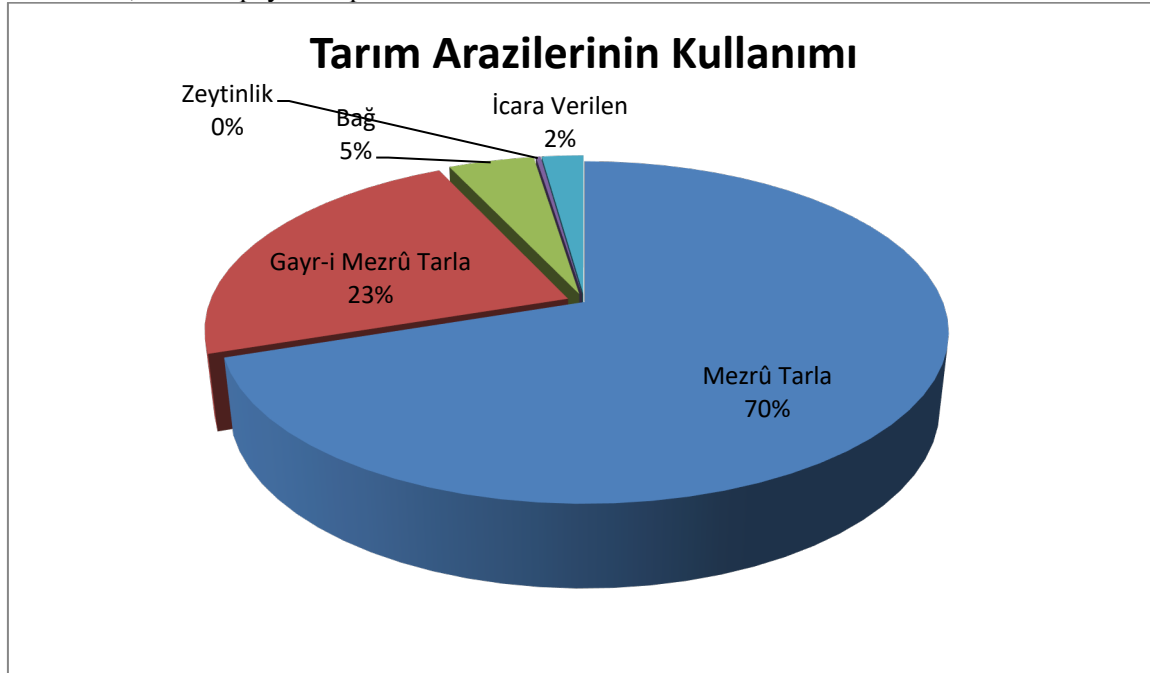
Arazinin Cinsi	Miktarı (Dönüm)	Toplam Araziye Oranı	Sahip Olan hane Sayısı	Hane Başı Ortalama Miktar
Mezrû Tarla	2.531	%70	73	34,7
Gayr-i Mezrû Tarla	837	%24	45	18,5
Bağ	165	%5	42	3,9
Zeytinlik	9	%0,025	1	9
İcara Verilen	80	%0,2	2	40
Toplam	3.622	%100	-	-

Köyün büyük oranda geçim kaynağını teşkil eden zirai faaliyetler için kullanılan arazi, 3.622 dönümü içermektedir. Bu arazinin % 70'ini 2.531 dönüm ile mezrû tarlalar oluşturmaktadır. Köyde meskûn 73 hanenin mülkiyetinde olan mezrû tarlaların hane başına düşen ortalama büyüklüğü 34,7 dönümdür.

Büyüklük açısından mezrû tarlalardan sonra ikinci sırada bulunan gayr-i mezrû tarlaların toplam miktarı 837 dönümdür. Toplam arazi miktarına oranı % 24 olan gayr-i mezrû tarlalara 45 hane tarafından tasarruf edilmektedir.

Günümüzde geçimini büyük oranda üzüm ve zeytin üretiminden sağlayan Sinirli Köyü'nün mezkûr tarihte daha çok tarla tarımıyla uğraştığı görülmektedir. Zira yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere 1844-45 yıllarında köydeki bağ ve zeytinliklerin toplam arazi miktarına oranı yalnızca % 5,025'tir. Bununla beraber toplam 165 dönümden ibaret olan bağlara 42 hane tarafından tasarruf edildiği ve bağcılığın önemli bir gelir getirici faaliyet olduğu görülmektedir. Köyde bağ olan hanelerin sahip oldukları ortalama bağ miktarıysa 3,9 dönümdür.

Köyde zeytinliği bulunan yalnızca bir hane vardır ve bu zeytinliğin büyüklüğü de yalnızca 9 dönümdür. Son olarak icara verilen, yani kiralanan 80 dönümlük arazi de, genel yekûn içerisinde sadece % 0,2'lik bir paya sahiptir.

Tablo 11: Tarımsal Üretime Dayalı Gelirler

Arazinin Cinsi	Miktarı (Dönüm)	1260 Yılındaki getirisi (Kırş.)	1261 Yılındaki Getirisi (Kırş.)	İki Yıllık Toplam Kazanç (Kırş.)	Sahip Olan Hane Sayısı	Hane Başı Ortalama Getirisi (Kırş.)
Mezrû Tarla	2.531	93.804	68.813	162.617	73	2227,6
Bağ	165	8.158	11.204	19.362	42	461
Zeytinlik	9	-	-	-	1	-
Kiralanan	80	826	273	219	2	109,5
Toplam	3.622	102.788	80.290	182.198	-	-

Sinirli Köyü'nün 1844 ve 1845 yıllarındaki gelirlerine bakıldığında, en çok gelir getiren emlakın mezrû tarlalar olduğu görülmektedir. 1844 yılında 93.804 kuruş gelir elde edilen mezrû tarlalardan 1845 yılında 68.813 kuruş kazanç elde edilmiştir. Diğer yandan sadece 165 dönüm büyüklüğünde olan bağlar 1844 yılında 8.158 kuruş, 1845 yılında da 11.204 kuruş gelir sağlamıştır. Görüldüğü gibi bağcılık oldukça yüksek gelir sağlayan bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır.

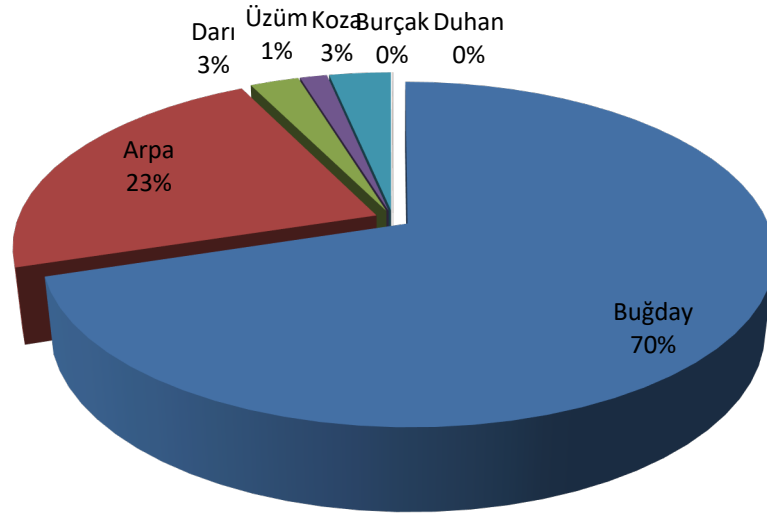
Bununla beraber 9 dönümden ibaret olan zeytinlikten ne kadar vergi alındığı deftere kaydedilmemiştir. İcara verilen 80 dönüm tarladan ise 1844 yılında 826, 1845 yılında da 273 kuruş gelir elde edilmekteydi.

Tablo 12: Ürün Çeşitliliği ve Üretim Miktarı

Cins	Ölçek Türü	Miktar (Özgün)	Miktar (Kg)	Sağladığı Kazanç (Kırş.)	Yetiştiren Hane Sayısı	Hane Başına Ort. Üretim	Hane Başına Ort. Kazanç (Kırş.)
Buğday	Kile	10.280	262.140	74.340	46	223,5	1.616
Arpa	Kile	3.300	84.150	9.560	28	117,8	341,5
Darı	Kile	380	9.690	1.760	6	63,3	293,3
Üzüm	Kıyye	4.210	5.389	18.010	42	100	429
Koza	Kıyye	9.550	12.224	55.810	31	308	1.800
Duham	Kıyye	20	25,6	100	1	20	100
Burçak	Kıyye	80	102,5	610	3	26,6	203,3

Temettuât defteri kayıtlarına göre bu dönemde Sinirli'de buğday, arpa, darı, üzüm, koza (pamuk), duham (tütün) ve burçak yetiştirilmekteydi. Bu ürünler içerisinde üretim miktarı en fazla olan buğdaydır. Ancak buğday, ortalama kazanç açısından pamuktan sonra ikinci sırada gelmektedir ki bu da pamuğun buğdaydan daha değerli olduğunu ortaya koymaktadır. Pamuk, üretim miktarı açısından, buğdaydan sonra ikinci sırada gelmektedir ve köyde meskûn 31 hane tarafından üretilmektedir. Köyde 42 hane tarafından üretimi yapılan üzüm ise diğer ürünler içerisinde 3. sırada yer almaktadır. Hane başına ortalama 429 kuruş kazanç sunan üzümün, yetiştirildiği arazi miktarına kıyasla, oldukça yüksek gelir sağladığı görülmektedir. Diğer yandan 28 hane tarafından yetiştirilen arpa ise hane başı ortalama 341,5 kuruş gelir getirmekteydi.

Tarım Ürünlerinin Oransal Dağılımı

Tablo 13: Aynî ve Nakdî Öşür Vergisi Miktarı

Cins	Hane Sayısı	Ölçek	Miktar (Aynî)	Hane Başına Ort. Miktar (Aynî)	Miktar (Nakdî) (Kırş.)	Hane Başına Ort. Miktar (Nakdî)
Buğday	46	Kile	1.028	22,4	7.434	161,6
Arpa	28	Kile	330	11,7	956	34
Darı	6	Kile	380	63,3	176	29,3
Üzüm	42	Kıyye	421	10	1801	42,8
Koza	31	Kıyye	955	30,8	5.581	180
Duhan	1	Kıyye	2	2	10	10
Burçak	3	Kıyye	8	2,7	610	203,3
Toplam	-	-	1738 Kile 1386 Kıyye	-	16.568	-

Tablo 14: Vergi Mükelleflerinin Meslekleri Ödedikleri Vergiler ve Yıllık Kazançları

Hane	Num.	İsim	Meslek	Yıllık Kazancı	Vergi-i Mahsûsa	Öşür Vergisi
1	1	Âyân-ı karye-i Mezbur Hacı Osman Oğlu Hacı Ömer	Erbâb-ı Ziraat	6.892	-	809
2	2	Hacı Mustafa oğlu Hacı Musa	Deveci ve Ziraat	2.805	240	502
3	3	İbrahim oğlu Sarı Bekir	Erbâb-ı Ziraat	972	40	78
4	4	Karabey oğlu Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	864	100	100
5	5	Bozoğlu oğlu İsa	Erbâb-ı Ziraat	634	40	49
6	6	Hasan oğlu Curacı Hasan	Erbâb-ı Ziraat	297	40	42
6	7	Merkumun hânesinde sâkin zevcesi hatun	-	513	Vermemiş	60
7	8	Latifoğlu Mehmet	Erbâb-ı Ziraat	4.218	240	430
8	9	Solakoğlu Hüseyin	İrgat	300	-	-
9	10	Kocahacı Mehmet'in oğlu Ahmet	Erbâb-ı Ziraat	2.212	140	130
10	11	körünöğlu hüseyin	Erbâb-ı Ziraat	1.076	200	117
11	12	Köroğlu oğlunun oğlu Ali	İrgat	642	40	40

12	13	Hacı İbrahim oğlu Dede Ahmed	Erbâb-ı Ziraat	500	40	500
13	14	Hasan oğlu Molla Ali	Erbâb-ı Ziraat	1.838	200	244
14	15	Hasan Bâşa oğlu Halil	Erbâb-ı Ziraat	2.811	180	252
15	16	Coplu Hasan oğlu kara Osman	Erbâb-ı Ziraat	2.419	150	327
16	17	Koyunoğlu Süleyman	Erbâb-ı Ziraat	2.209	60	303
17	18	Koroğlu oğlu Hüseyin'in oğlu Hacı Mehmed	Erbâb-ı Ziraat	3.155	240	436
18	19	Hasan'ın oğlu Süleyman	Irgat	596	40	30
19	20	Osmanoğlu Halil	Erbâb-ı Ziraat	3.538	240	542
20	21	Şeyhli oğlu Hüseyin'in oğlu Osman	Erbâb-ı Ziraat	1.014	40	112
21	22	Mehmed oğlu Sarı Hasan	Erbâb-ı Ziraat	3.072	140	422
22	23	Ramazan oğlu Hacı Osman	Erbâb-ı Ziraat	1.256	125	230
23	24	Hacı Hüseyin oğlu Veli	Erbâb-ı Ziraat	1.943	60	86
24	25	Mustafa oğlu Hüseyin	Erbâb-ı Ziraat	2.623	60	264
25	26	Koyunoğlu Mehmet'in oğlu Hüseyin	Erbâb-ı Ziraat	1.000	125	115
26	27	Molla İsmail oğlu Halil	Erbâb-ı Ziraat	1.949	40	137
27	28	Hacı Yakup oğlu Hasan	Erbâb-ı Ziraat	1.055	60	143
28	29	Hacı İvaz oğlu Mehmed	Erbâb-ı Ziraat	706	60	87
29	30	Dolaman oğlu Mehmet'in oğlu Koca Ali	Erbâb-ı Ziraat	1.652	125	269
30	31	Kocaoğlu Mehmed	Hizmetkâr	280	-	-
31	32	Nebi oğlu Yusuf	Irgat	1.144	60	147
32	33	Tıncır oğlu Ali'nin oğlu Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	1.339	40	164
33	34	Ahmet oğlu Ahmed	Irgat	538	40	33
34	35	Köseoğlu Hüseyin'in oğlu Veli	Irgat	740	60	75
35	36	Sakallıoğlu Mehmet'in zevcesi Elif Hatun	-	476	40	56
36	37	Mehmet'in oğlu dana Veli	Siğırtmaç	500	-	-
37	38	Tekeli Aşireti'nden Celebcioğlu yetimi Mehmed	-	986	40	82
38	39	Kuşurum oğlu Tatîf	Irgat	375	40	-
39	40	Körün oğlu Hacı Halil	Erbâb-ı Ziraat	3.641	240	408
40	41	Hacı Ali oğlu Ahmed	Erbâb-ı Ziraat	1.685	200	140
41	42	Hacı Ali oğlu Mehmed	Erbâb-ı Ziraat	1.219	40	123
42	43	Katırcıoğlu Hasan'ın oğlu Veli	Erbâb-ı Ziraat	2.268	61	364
43	44	Karahüsniye oğlu Mehmed	Irgat Tâifesinden	654	40	42
44	45	Ahmet oğlu Molla Hasan	Erbâb-ı Ziraat	2.034	125	337
45	46	Danacioğlu Ahmet'in oğlu Tatar Mehmet	Erbâb-ı Ziraat	924	60	95
46	47	Körün oğlu Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	2.162	100	270
47	48	Mustafa solak Mehmet	Erbâb-ı Ziraat	887	60	126
48	49	Karaahmet oğlu Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	694	60	76
49	50	Karahüseyin oğlu Himmet	Irgat Tâifesinden	681	40	67
50	51	Tekeli Aşireti'nden Kuşurum oğlu İsmail	Irgat Tâifesinden	550	59	50
51	52	Tekeli Aşireti'nden Kara Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	456	59	72
52	53	Kırloğlu Hüseyin	Irgat Tâifesinden	424	40	-
53	54	Kösenin Kerimesi oğlu	Irgat Tâifesinden	722	40	53

53	55	Merkumun zevcesi Fatma Hatun	-	150	-	-
54	56	Dalkıçoğlu Osman'ın oğlu Mehmet	Irgat Tâifesinden	478	40	15
55	57	Mestanoğlu Deli Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	1.422	100	26
56	58	Köseoğlu Yetimi Mehmet	-	333	40	51
57	59	Küçük Himmet oğlu Hacı Mehmet	Erbâb-ı Ziraat	1.842	240	198
58	60	Girikoğlu Mehmet'in oğlu Hüseyin	Irgat Tâifesinden	1.736	40	222
59	61	Şabanoğlu Hacı Ahmet'in oğlu Hacı İsmail	Erbâb-ı Ziraat	2.711	240	309
60	62	Canbar Ali Oğlu Hacı Ahmet	Erbâb-ı Ziraat	3.436	240	518
61	63	Emiroğlu Hasan'ın oğlu Halil	Erbâb-ı Ziraat	946	62	88
61	64	Merkumun Karındaşı İbrahim	Irgat Tâifesinden	-	-	-
62	65	Gülsüm oğlu Himmet'in oğlu Mehmet	Irgat Tâifesinden	809	40	-
63	66	Şabanoğlu Ali	Erbâb-ı Ziraat	1.523	190	138
63	67	Merkumun zevcesi Fatma Hatun	-	100	-	-
64	68	Hacı İvaz oğlu Ali	Erbâb-ı Ziraat	1.843	125	203
65	69	Ahmet oğlu Bekir	Erbâb-ı Ziraat	534	40	196
66	70	İbrahim oğlu Mehmet Ali	Erbâb-ı Ziraat	1.458	40	204
67	71	Kaykıoğlu Hasan'ın oğlu Hüseyin	Hattab	1.421	125	174
68	72	Gülsümoğlu Himmet'in oğlu Halil	Hizmetkâr	534	40	27
69	73	İdris oğlu İbrahim oğlu Himmet	Hizmetkâr	500	40	-
70	74	Mestanoğlu Hüseyin	Erbâb-ı Ziraat	1.074	60	121
71	75	Veli oğlu Yusuf	Irgat Tâifesinden	430	40	27
72	76	Karabacak oğlu Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	2.269	190	100
73	77	Yenişehirli Yani zımmî	Bakkal	1.095	-	-
74	78	Tekeli Aşireti'nden İsa oğlu Deli Mustafa	Erbâb-ı Ziraat	2.302	-	-
75	79	Molla İsmail oğlu Hacı Mehmet	Erbâb-ı Ziraat	1.500	-	-
TOPLAM				110.586	6541	12.253

Sonuç

Turgutlu ve çevresinde bulunan en eski ve önemli yerleşim yerlerinden biri olan Sinirli Köyü, arşiv belgelerinden ulaşılabildiği kadarıyla en az beş asırdan bu yana hem ismini hem de kurulduğu sahayı muhafaza ederek, günümüze kadar varlığını korumuştur. Çalışmamızda kullandığımız 1835 tarihli nüfus defteri ve 1844 tarihli temettuât defterinde Sinirli Köyü Manisa Kazası'na tâbi Belen Nahiyesi'nin bir karyesi durumundaydı. Günümüzdeyse Turgutlu'ya mahalle statüsüyle bağlı olan Sinirli, 19. asrın ilk yarısında ekonomisi büyük oranda zirai faaliyetlere dayalı olan yerleşim yerlerinden biriydi. Bu dönemde köy nüfusunun ekseriyeti Müslüman ahaliden müteşekkil olup, burada meskûn olan gayrimüslim ahalinin tamamı Rum olmakla beraber bunların genel nüfusa oranı çok düşüktü.

Sinirli ahalisinin sahip olduğu tarım arazilerinde kazancı yüksek ürünler ürettikleri görülmektedir. Temettuât defteri kayıtlarına göre bu dönemde Sinirli'de yetiştirilen tarım ürünleri buğday, arpa, darı, üzüm, koza (pamuk), duhan (tütün) ve burçaktır. Bu ürünler içerisinde üretim miktarı en fazla olan buğdaydır. Yıllık bazda ekonomik getirisi bakımından yekûn içerisinde en fazla paya sahip olan ise pamuktur. Üzümün ise, hane başına ortalamada sunduğu kazançla yetiştirildiği arazi miktarına kıyasla, oldukça yüksek gelir sağladığı görülmektedir.

Sinirli'de hayvancılığın tarımsal faaliyetlerin gerisinde kaldığı, ticarî amaçla değil ekseriyetle hanenin ihtiyacını gidermek için hayvan yetiştirildiği göze çarpmaktadır. Bu dönemde köyde, yük ve binek amaçlı büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Temettuât defterinde hiç koyun, keçi gibi küçükbaş hayvan kaydına rastlanılmaması da ayrıca dikkat çekicidir. Zira Yörük Türkmen yerleşimine sahip olan köy geniş meralık alanları da bünyesinde barındırmaktadır.

Kaynakça

Arşiv Belgeleri

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

Cevdet Timar BOA. C.TZ. 77/3822.

Evkâf Beratlar BOA. EV.BRT. 109-7.

Nüfus Defterleri BOA. NFS.d. 2826.

Maliye Varidat Muhasebesi Temettuât Defterleri BOA. VRD.TMT. 02280.

Kaynak ve Telif Eserler

Barkan, Ö. L. (1953). Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi. *Türkiyat Mecmuası*, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü Yayınları, 10(0), 1-26.

Bayar, M. (2001). Arşiv Vesikalarına Göre Ünlü Halk Hekimi Karaca Ahmet Sultan ve Halk Tababeti. *Kebikeç Dergisi*, (12), 113-126.

Bilgi, N. (2001). 1842 Yılında Saruhan Sancağı'nın Nüfusu ve İdari Bölünüşü. *Manisa Araştırmaları Dergisi*, T.C Celal Bayar Üniversitesi Manisa Yöresi Türk Tarihini ve Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, (1), 87-122.

Çağlar, İ. M. (2015). Temettuât Kayıtlarına Göre İzzeddin Köyü'nün Sosyo-Ekonomik Durumu (1844-45). *M.C.B.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 414-444. <https://doi.org/10.18026/cbusos.85533>

Emecen, F. M. (2013). *XVI. Asırda Manisa Kazası*. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.

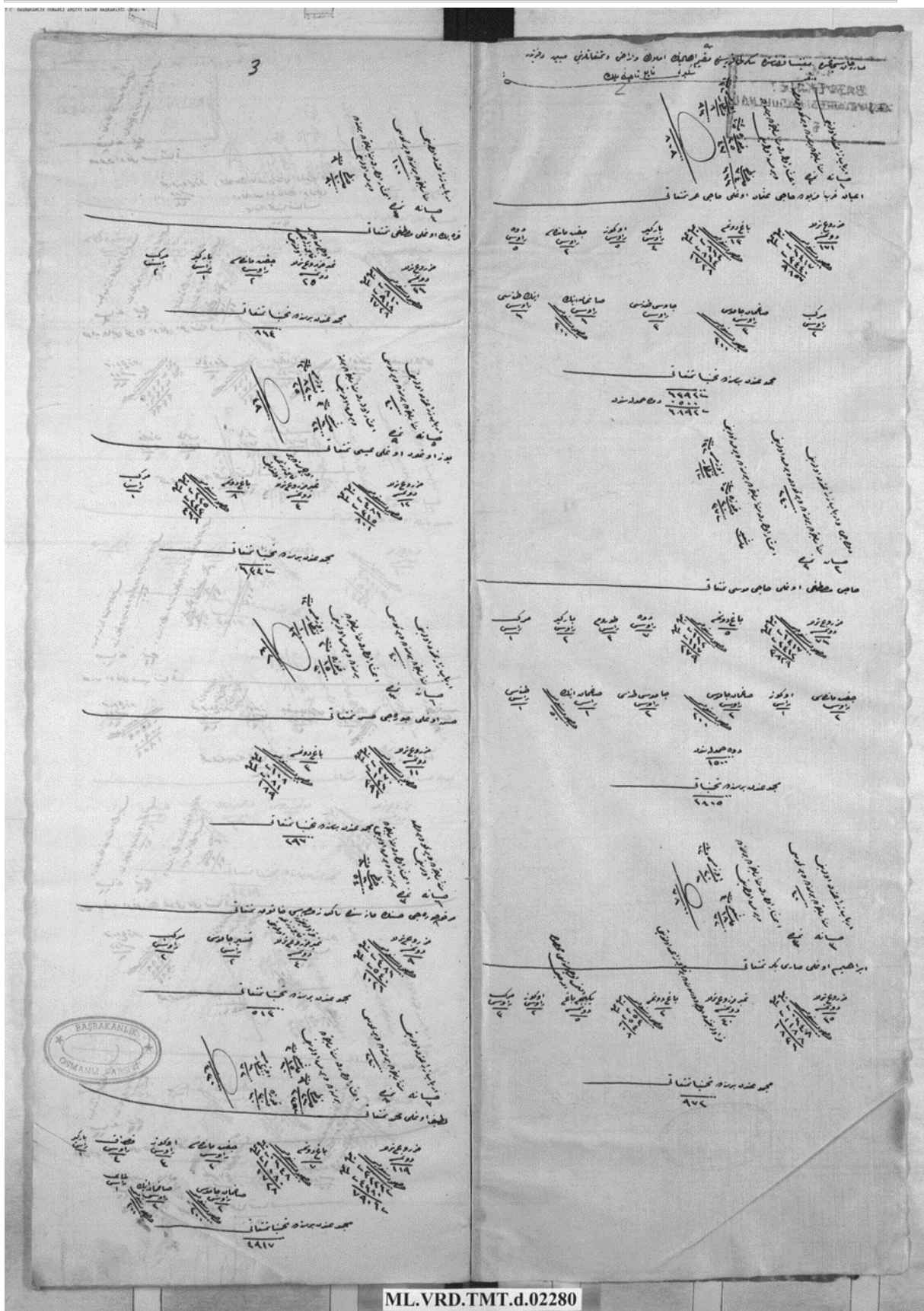
Karal, E. Z. (1943). *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*. T. C. Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü Neşriyatı.

Kütükoğlu, M. S. (1995). Osmanlı Sosyal ve İktisâdî Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri, *Belleten*, LIX(225), 395-412.

Öztürk, S. (2000). Temettuât Tahrirleri. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, (4-5), 537-591.

Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. MEB Yayınları, III.

Uluçay, Ç. (1940). *Saruhanogulları ve Eserlerine Dair Vesikalar*. Manisa Halkevi Yayınları.

Handwritten manuscript in Persian script, featuring multiple columns of text. The text is written in a cursive style, with some words underlined or highlighted in red ink. The manuscript appears to be a collection of notes or a draft of a larger work, possibly related to literature or history, given the context of the surrounding text.